

paa anden Maade for enten at muliggjøre eller fuldtændiggjøre denne Gjerning fra hans Side. Det forekommer mig at være Noget, man ikke kan have Noget imod. Med Hensyn til, hvad der er sagt om Seminarierne, kan jeg heldigvis slutte mig til det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) og skal ikke omtale dette Punkt videre. Jeg skal blot gjøre en eneste kort Bemærkning til det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Ansjær), idet det ærede Medlem vistnok ikke kastede Foragt eller Haan paa Lærerstanden eller Læreraspiranterne, men dog udtrykkelig sagde, at de private Seminariers Undervisning ikke fyldestgjorde (Ansjær: ja, i samme Grad). Det var de Udtryk, det ærede Medlem brugte, men det ærede Medlems Udtryk referere sig til, hvad han senere kom til at fremhæve, at de private Seminariers Undervisning ikke fyldestgjorde i samme Grad som de offentlige overfor Examenskommissionerne. Men der er en Bemærkning i denne Henseende, som jeg kunde ønske at fremhæve. Hvad er det, der sikrer Staten, at den Cleve eller den Række af Clever, som have taget den bedste Examen, virkelig ere de bedste Lærere? Hvor i Verden skulde man faae denne Maalestok til at slaa til, naar det langt hyppigere er omvendt, at den, som har taget en ringere Examen, i Virkeligheden er en langt mere tro, dygtig og nidkær Lærer end den, der har taget den bedste Examen? I det Hele taget er det at tage Examen i mange Henseender en Begavelse, som ingenlunde behøver at ligge enten i Vedkommendes Fliid eller i Vedkommendes egen Dybde som Memneffe, ja ikke engang i Tilægnelsen af visse bestemte Kundskaber. Det er for en stor Del — jeg vil ikke bruge Ordet i meget ilde Forstand — en vis Frækhed, som, naar man anvender den i Forbindelse med en lille Smule Klogskab, fører ud over Skjærene ved Examen (En Stemme: Ogsaa i Livet!) Ogsaa det, det skal jeg ikke benægte; men det stadfæster kun, hvad jeg sagde. Jeg siger altsaa, at det Argument, som baade det ærede Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds og den ærede Minister har anvendt ligeoverfor de private Seminarier og ligeoverfor Spørgsmaalet om Medlæggelse eller Ikke-Medlæggelse af de offentlige Seminarier, har ikke det Fjernefte at betyde med Hensyn til Folkets offentlige Skolevæsen. Ja, jeg vil gaa videre, jeg vil vove et Væddemaal med hvem der vil, idet jeg paaftaar, at der gjen-nem et Lidsrum af f. Ex. 60 Aar eller kortere Tid — thi vi leve sagtens ikke saa længe — vil, naar der kan staffles den fornødne Kontrol, vise sig, at gjennemgaaende, procentvis ere Lærerne med de middelmaadige Examenskarakterer blevne dygtigere Lærere end de med de høiere Karakterer. Hvis Nogen vil forsøge dette Væddemaal, er jeg villig til at modtage det. Sagen er nemlig den, at der til at løse den Opgave, der stilles en Lærer, hører noget Andet end Examenskarakterer; der hører Trofasthed, Udholdenhed og Shærdighed til, det

er kort sagt Menneffekarakter, der hører til, og derfor er Sagen ikke i fjernefte Maade afgjort med, at der er nogle flere Procent Karakterpoints paa den ene Side end paa den anden. Med disse saa Bemærkninger skal jeg tillade mig i det Hele at slutte mig til de Vædringsforslag, som her foreligge.

Brig: I et Punkt er jeg enig med den ærede sidste Tale, nemlig i den Bemærkning, han gjorde om, at det vilde være Synd at tilintetgjøre Bøggildgaards Institut. Jeg tror, at det ærede Medlem ikke ganske kjenner dette Instituts Historie — nogle af hans Bemærkninger synes at vidne derom —, men forsaavidt han nærer den Anskuelse, at dette Institut har gjort sin Nytte og fremdeles vil kunne gjøre sin Nytte og afhjælpe en Trang, som er tilstede i Samfundet — forsaavidt er jeg ganske enig med ham. Derimod er jeg ingenlunde enig med det ærede Medlem i den Theori, som han saa ofte har prædiket — eller udtalt for os, for at bruge et smukkere Udtryk — at et saadant Institut bliver knust i Statens Favntag. Jeg tror ikke, at man saaledes kan opstille almengyldige Sætninger om Skolens Stilling til saadanne Forhold. Man har Erfaringer for, at saadanne Instituter ofte ere endog fortræffelig drevne og bestyrede under Statens Kontrol; til andre Tider lærer Erfaringen, at de have været mindre heldigt bestyrede, det Samme er Tilfældet med de private Anstalter. Under-tiden trives de prægtig, og saa kunne de til andre Tider sygne hen og blive daarlige. Der er overhovedet ved de private Anstalter en vis Mangel, nemlig den, at der ofte mangler Udholdenhed til at holde det Begyndte vedlige. Naar en ny Ide kommer frem og griber Folk, er der Mange, som strax søle sig hendragnede til den og beslutte at ofre Tid og Kræfter for den. Det gaar fortræffeligt. Men lidt efter lidt kommer der andre Ideer frem, som vinde almindelig Tilslutning, Folks Interesse for Sagen slappes og den private Anstalt sygner da hen. Dette gjælder netop allermost om saadanne særegne Instituter, som her er Tale om. Den omtalte Stiftelse er som bekendt en Stiftelse, der udgik fra Kong Frederik den Sjette selv, som i Udlandet havde faaet Interesse for denne Sag og efter sin Hjemkomst med levende Sver tog sig af Sagen og trods megen Modstand bragte det til, at denne Anstalt blev oprettet. Han sendte unge Mænd til Udlandet for at undersøge Sagen nærmere, og en af disse blev den første Bestyrer. Jeg tror, at denne Anstalt har været særdeles heldbringende og endnu virker paa samme Maade, og jeg vil for min Del paa ingen Maade kunne være med til at anvende den til et andet Formaal eller tage dens Bygninger fra den for at anvende dem i et andet Diemed. — Det ærede Medlems Bemærkninger om, at de Seminarister eller Lærere, der